

În ciuda situației „speciale” în care s-a lucrat, avocații Reff & Asociații au fost implicați în toate tipurile de dispute de business. Date fiind viteza cu care s-au adoptat actele normative, precum și lipsa de claritate a acestora, clienții au fost foarte interesați de perspectiva litigioasă a acțiunilor pe care urmau să le întreprindă sau a consecințelor în cazul unei lipse de reacție

Echipele de litigii ale marilor firme de avocatură n-au avut, pe tot parcursul acestui an, niciun moment de pauză. Dacă în perioada stării de urgență avocații s-au ocupat de consilierea clienților și de pregătirea în amănunt a dosarelor, acum, după reluarea termenelor de judecată, munca în instanțe se desfășoară într-un ritm alert. „Activitatea echipei noastre de litigii a fost ridicată pe durata stării de urgență, însă reluarea termenelor de judecată începând cu finalul lunii mai ne face să lucrăm la capacitate maximă. Ne bucurăm să vedem că, după o perioadă mai lungă în care termenele de judecată nu au putut avea loc într-un ritm normal, în prima parte a anului, dosarele clienților noștri avansează acum cu o cadență bună”, a declarat pentru ^{Biz}Lawyer [Andreea Artenie](#), Partener Reff & Asociații | Deloitte Legal și coordonator al practicii de litigii.

Prioritatea litigatorilor **Reff & Asociații** este ca, în intervalul următor, să asigure continuarea dosarelor suspendate în perioada stării de urgență în acord cu principiile procedurale și ale drepturilor clienților, precum și gestionarea disputelor inițiate în contextul stării de urgență, iar acest obiectiv presupune un efort susținut și o bună colaborare cu instanțele de judecată.

„În marea majoritate a dosarelor pe care le gestionăm în toată țara, instanțele au programat deja ședințele de judecată, inclusiv în cursul lunii iulie, astfel încât anticipăm că până la începutul vacanței judecatorești (redușe la luna august), activitatea noastră să fie foarte intensă. Dimensiunea echipei noastre, precum și prezența locală (prin biroul nostru din Cluj-Napoca), ne permit să gestionăm facil acest vârf de activitate”, a subliniat **Andreea Artenie**.

Munca litigatorilor în timpul stării de urgență

În ciuda reducerii substanțiale a numărului de termene de judecată, activitatea instanțelor a continuat în anumite forme și pe perioada stării de urgență, ceea ce a asigurat o continuitate a „activității” tradiționale a avocaților axați pe practica de litigii.

„Această activitate a variat însă în diverse jurisdicții ale țării ([asa cum o arată statisticile](#)), existând instanțe care au încercat să utilizeze cât mai mult pârghiile care permit realizarea actului de justiție fără prezența părților (în cauze precum ordonanțe prezidențiale, încuviințări de executare silită etc.) Oricum, majoritatea instanțelor au continuat să redacteze și să comunice hotărâri judecatorești, precum și să transmită comunicările realizate de părțile adverse. Deși termenele procedurale nu au curs pe perioada stării de urgență, echipa noastră a decis împreună cu clienții că în majoritatea cauzelor actele de răspuns (caii de atac, întâmpinări etc.) să fie pregătite și depuse în timpul stării de urgență, înaintea expirării termenelor, pentru a facilita avansarea cât mai rapidă a

dosarelor respective”, explica [Mihnea Galgotiu-Sararu](#), *Senior Managing Associate Reff & Asociații*.

[Descopera oportunitățile de recrutare de pe LegiTeam! GRATUIT.](#)

Trebuie menționat ca avocații firmei au participat la termene organizate prin mijloace de comunicare la distanță, însă doar în cadrul unor proceduri arbitrale internaționale. „Suntem însă de părere ca implementarea acestei soluții în cadrul instanțelor de judecată din România este nu doar viabilă, ci și necesară atât în contextul situației medicale extraordinare cu care ne confruntăm, cât și pentru modernizarea pe termen lung a sistemului nostru de justiție. Această opinie este împărtășită și de colegii noștri magistrați, existând mai multe instanțe care fac eforturi pentru identificarea unor instrumente de ordin legislativ și tehnologic pentru implementarea acestei soluții cu caracter permanent. Încercăm să ne aducem și noi aportul la atingerea acestui deziderat. În acest sens, am început să lucrăm îndeaproape cu colegii noștri din cadrul serviciului de management al soluțiilor juridice și al Centrului Global de Excelență al Deloitte Legal, precum și cu parteneri externi specializați în soluții tehnologice, pentru promovarea și susținerea unei agende de digitalizare a justiției din România. Avem convingerea că unul din efectele pozitive ale pandemiei va fi accelerarea procesului de modernizare tehnologică a actului de judecată din România”, punctează avocatul.

De altfel, în ultimul an, echipa **Reff & Asociații** a fost implicată în proceduri arbitrale aflate atât pe rolul Curții de pe lângă Camera de Comerț și Industrie a României, cât și al unor organisme internaționale din Londra, Paris sau Viena. „Din motive de confidențialitate nu putem dezvălui sumele exacte pentru cazuri pendinte, însă putem spune din experiența noastră că acest tip de mecanism de soluționare a disputelor este utilizat de regulă în situații în care miza este calculată în mai multe milioane de euro. Dintre procedurile arbitrale încheiate în acest an, putem menționa [asistarea cu succes a constructorului spaniol Viales într-un arbitraj cu valoare totală de aprox. 5 milioane de Euro](#) privind executarea și încetarea unui contract de construire legat de un proiect de infrastructură rutieră”, arată **Mihnea Galgotiu-Sararu**.

În plus, echipa de litigatori a fost implicată intens în gestionarea disputelor existente și potențiale cauzate de impactul stării de urgență asupra raporturilor contractuale. „Am văzut din partea clienților noștri o apetență mai ridicată spre utilizarea negocierilor pre-litigioase ca o formă alternativă de soluționare a diferendelor. O mare pondere a proiectelor în care echipa noastră a fost implicată în această perioadă au fost cele din domeniul fiscalității, privind asistența clienților, pe de o parte, în controalele fiscale care s-au desfășurat sau au fost finalizate în această perioadă și, pe de altă parte, în măsurile fiscale adoptate în contextul pandemiei”, menționează **Mihnea Galgotiu-Sararu**.

La rândul său, [Bogdan Marculeț](#), *Managing Associate, Reff & Asociații*, amintește faptul că, deși avocații litiganți ar putea părea că fiind cei mai afectați de perioada pandemiei, totuși, nu trebuie uitat că partea preponderantă a muncii acestora este ceea ce se poate numi „partea nevăzută”. Este vorba despre munca de pregătire a actelor

procedurale și a apărării clienților. „Din această perspectivă, activitatea noastră nu s-a schimbat foarte mult în ultimele trei luni, avantajul echipei noastre fiind acela că beneficiem de infrastructura tehnologică a Deloitte, astfel încât, încă din momentul zero al pandemiei am putut să lucrăm la distanță în parametri. În ceea ce privește partea de interacțiune propriu-zisă, ultimele trei luni au avut efectul de a aduce și mai mult oamenii împreună, atât în relația client-avocat, cât și în relația cu autoritățile publice și instanțele de judecată, chiar dacă interacțiunea s-a mutat în sfera comunicării la distanță. O surpriză plăcută a fost relația cu autoritățile publice și instanțele de judecată, acestea fiind mai receptive cu privire la comunicarea la distanță, demonstrând că există premisele digitalizării și accelerării modernizării instituțiilor publice”, completează avocatul.

[Citește și](#)

→ Grupul E-INFRA a dus la capăt mai multe proiecte de infrastructură la care s-a lucrat intens în ultimele luni. Adina Calfa, Group General Counsel: Diferența pe care o câștigăm în experiența de management este aceea pe care o câștigă un pilot după ce a traversat o furtună și a aterizat forțat pe o autostradă colaborează

Nu au fost proiecte puse în „stand by”

În ciuda situației „speciale” în care s-a lucrat, echipa de litigii nu a avut niciun proiect pus în „stand by”. Totul se datorează faptului că domeniul litigiilor are un ritm de dezvoltare natural, în sensul că unele mandate litigioase sunt continuarea unor proiecte pre-litigioase sau litigioase începute deja în trecut, iar altele sunt mandate care pot fi calificate ca absolut noi în sens tradițional.

„În această perioadă au continuat toate litigiile sau disputele pre-existente, indiferent dacă este vorba de cauze de atac sau de acțiuni ce urmau să fie inițiate ca urmare a finalizării procedurilor prealabile administrative, neexistând proiecte puse în stand by. Pe de altă parte, am obținut și foarte multe mandate noi în această perioadă, care au privit creionarea unor strategii litigioase, precum și inițierea de noi litigii. Am observat o creștere mai pronunțată în raporturile contractuale care au resimțit mai puternic impactul pandemiei, cum ar fi cele din zona de real-estate (cel mai bun exemplu privind reșezarea contractelor de închiriere din sectorul de retail și HoReCa), din domeniul transporturilor, precum și în ceea ce privește forța de muncă. O altă zonă din care au provenit multe dintre mandatele noi a fost cea a contenciosului fiscal, atât cel clasic, determinat de impuneri de obligații fiscale suplimentare și de controale fiscale finalizate în cursul stării de urgență, cât și în legătură cu aplicarea facilităților fiscale acordate de către stat în perioada stării de urgență și a stării de alertă”, precizează **Bogdan Marculeț**.

Activitatea în segmentul litigiilor, în perioada stării de urgență, s-a păstrat constantă, întrucât diminuarea aferenței activității de reprezentare în instanță a fost compensată de o creștere a „parții nevazute” reprezentând activitățile de pregătire a apărărilor și mecanismele alternative de soluționare a litigiilor, precum negocierile pre-litigioase sau procedurile arbitrale.

„Cu siguranță însă, și aceasta se observă încă din prezent, activitatea va crește spre sfârșitul anului atât pe fondul aglomerării instanțelor, care trebuie să asimileze atât cauzele suspendate în perioada stării de urgență, cât și cauzele noi care au fost înregistrate în tot acest timp și care au rămas în nelucrare. În plus, anticipăm o creștere a activității de litigii tot pentru a doua jumătate a anului pe fondul aplicării legislației adoptate în perioada stării de urgență, existând o perioadă-tampon între data adoptării normelor juridice și momentul în care acestea ajung să dea naștere

unor raporturi litigioase”, susține **Bogdan Marculeț**.

Avocatul atrage atenția ca supraîncărcarea instanțelor exista dinainte de declanșarea pandemiei și este puțin probabil ca aceasta să constituie un factor care va conduce la găsirea unui echilibru în viitor, cel puțin nu pe termen scurt. „În condițiile în care este de așteptat să crească numărul litigiilor, tendința este ca dezechilibrul să se adâncească cu trecerea timpului, fără adoptarea unor măsuri potrivite. Experiența crizei trecute ne-a arătat că a fost necesară trecerea mai multor ani de la reechilibrarea economiei până când numeroasele procese cauzate de acele evenimente să fie finalizate. Am observat deja adoptarea unor măsuri ale instanțelor – noi soluții tehnologice sau eforturi de a scurta vacanța judecătorească – cu scopul de a asigura un proces de justiție care să răspundă provocărilor imediate, dar și evoluției societății în general. De aceea, avem încrederea că prin continuarea acestor direcții, precum și printr-o bună colaborare a instanțelor cu avocații și ceilalți actori implicați, sistemul de justiție va depăși această criză mai rapid, devenind totodată mult mai puternic și mai performant față de perioada care a urmat crizei din 2008”, nuanțează expertul.

[Intra pe portalul de concurență pentru mai multe articole referitoare la proiectele avocaților din această arie de practică](#)

Industria care vor genera noi mandate

Cele mai multe dintre sectoarele economice au fost afectate de măsurile impuse de starea de urgență. În acest context, este posibil să asistăm la o creștere a numărului mandatelor pe care avocații le vor avea de soluționat.

„În primul rând, disputele în care se vor invoca forța majoră, impreviziunea sau instrumente similare vor fi comune în toate industriile afectate direct sau indirect de starea de urgență. Ele au reprezentat și aspectul în legătură cu care am primit cele mai multe solicitări din partea clienților. De asemenea, un interes foarte ridicat a fost manifestat de clienți în ceea ce privește facilitățile fiscale acordate de către stat în această perioadă și de potențiala dimensiune litigioasă a acestora. Amnistia fiscală este cu siguranță una dintre cele mai importante măsuri adoptate în domeniul fiscal, care va preocupa comunitatea de business până la sfârșitul acestui an, când este termenul de accesare al acestei facilități”, menționează **Mihnea Galgoțiu-Sararu**.

Avocatul subliniază faptul că disputele din sectorul imobiliar – atât privind contracte de închiriere din industriile afectate de distanțarea socială, cât și contractele de construire a caror executare a fost afectată de probleme legate de forța de muncă sau aprovizionare cu produse – s-au detasat deja ca fiind dintre cele mai frecvente în urma pandemiei și anticipează că acest trend se va păstra.

„De asemenea, există premise și indicii că vom asista în perioada următoare la înmulțirea și diversificarea disputelor privind relațiile dintre angajatori și salariați. Deși la începutul stării de urgență pareau previzibile dispute în industria financiar-bancară, până la acest moment instituțiile din acest sector au reușit să gestioneze dificultățile întâmpinate de clienții lor și cele generate de legislația moratoriului fără a se ajunge în mod sistematic la litigii. Cu toate acestea, colegii noștri din Deloitte, specializați în servicii de gestionare a riscurilor, anticipează că pandemia va multiplica de câteva ori numărul de credite neperformante din prezent, ceea ce va înmulți procedurile de recuperare creanțe – atât executări silite, cât și insolvente. Nu în ultimul rând, restricțiile fără precedent instituite de autorități asupra unor sectoare economice prezintă premisele de a genera litigii prin care unii agenți economici vor încerca să recupereze prejudicii de la Stat, pe motive de discriminare sau lipsa de proportionalitate. Aceste concluzii sunt trase atât pe baza experienței pe care a avut-o echipa noastră în România, cât și pe baza discuțiilor cu colegii noștri din rețeaua *Deloitte Legal Central Europe*”, mai spune expertul.

Bogdan Marculeț amintește faptul că echipa de litigii a fost implicată în toate tipurile de dispute de business,

întrucât, data fiind viteza cu care s-au adoptat actele normative în această perioadă, precum și lipsa de claritate a acestor acte, clienții au fost foarte interesați de perspectiva litigioasă a acțiunilor pe care urmau să le întreprindă sau a consecințelor în cazul unei lipse de reacție. „Dreptul imobiliar (real estate) și dreptul muncii au fost principalele puncte de interes din perspectiva litigioasă, din domeniul dreptului privat, iar dreptul fiscal a rămas principala arie de practică din domeniul dreptului public în care am înregistrat cele mai multe mandate”, punctează avocatul.

Lecțiile crizei sanitare

Criza sanitară care afectează întreaga planetă a luat prin surprindere pe toată lumea. După aceste săptămâni în care s-au produs schimbări importante în toate domeniile de activitate, profesioniștii au primit lecții importante care îi vor ajuta să se descurce mult mai bine în situații similare.

În cazul **Reff & Asociații**, cea mai valoroasă învățatură dobândită în cursul acestei perioade este aceea că s-a confirmat mai mult decât oricând puterea și capacitatea de reacție și de adaptare a echipei și a fiecărui membru. „Perioada de criză generată de pandemia de COVID-19 a reprezentat un test prin care am confirmat că avem resursele individuale, de grup și de infrastructură pentru a fi eficienți chiar și în condiții inedite de lucru și a furniza servicii de cea mai înaltă calitate. Nu mai puțin important, ne-a fost încă o dată dovedită importanța și însemnătatea de a fi empatici cu clienții, colegii, autoritățile și instanțele de judecată. Chiar și înainte de pandemie, profesiile juridice (nu doar cea de avocat) se aflau deja în proces de transformare și adaptare la o lume caracterizată de schimbări fundamentale, în contextul revoluției digitale. Chiar și după ce se va încheia perioada de distanțare socială prin care am trecut, aceasta nu va face decât să accelereze procesul. Având la bază cultura și resursele Deloitte, lider al inovației în serviciile profesionale, echipa noastră de litigii este deja pregătită să continue asigurarea asistenței juridice adaptată noii realități și să ajute clienții în a răspunde provocărilor în continuă schimbare cu care se confruntă”, declară **Bogdan Marculeț**.

Fiecare mandat are spectaculozitatea sa

Pasionați de munca pe care o fac, avocaților litiganți le este greu ca, din mulțimea de mandate pe care le instrumentează, să aleagă unul singur pentru a-l „urca” pe prima poziție într-un clasament al dosarelor spectaculoase.

„Este foarte dificil pentru un avocat litigant să alcatuiască o ierarhie a dosarelor lucrate, întrucât fiecare dosar vine însoțit de propria sa încărcătură tehnică și emoțională, pe care avocatul o preia cu fiecare termen sau act redactat. Deși poate părea emfatic, atunci când lucrezi un dosar sau când te afli în instanța de judecată, ca avocat litigant, datorită acestei bagaj, orice dosar este la fel de important și spectaculos ca oricare altul. Dacă în ceea ce privește litigiile fiscale, complexitatea și frumusețea lor este dată de faptul că dreptul fiscal este probabil cel mai apropiat de realitatea economică a unui business, litigiile comerciale surprind întotdeauna prin bogăția de semnificații juridice care decurge și din cele mai simple spețe. Ne mândrim deopotrivă cu faptul că echipa noastră a gestionat proiecte în fața tuturor tipurilor de foruri (instanțe și autorități românești, Curtea Constituțională, organisme arbitrale internaționale, precum și Curtea Europeană a Drepturilor Omului sau Curtea de Justiție a Uniunii Europene), cât și cu valoarea cauzelor gestionate (având numeroase dosare cu mize de zeci sau chiar sute de milioane de euro). Cu toate acestea, poate cea mai spectaculoasă caracteristică a mandatelor gestionate de echipa noastră vizează complexitatea lor, pe care reușim să o gestionăm prin intermediul unor echipe multidisciplinare, din care fac parte colegii noștri cu specialități non-juridice din cadrul Deloitte, precum experții în fiscalitate, servicii de gestionare a riscurilor, consultanța financiară sau suport tehnic în soluționarea disputelor (*forensic*)”, explică **Bogdan Marculeț**.

O echipa performanta

Reff & Asociații are una dintre cele mai puternice echipe de litigii de pe piața. **Andreea Artenie** (*Partener, Reff & Asociații | Deloitte Legal România*, coordonator al întregului departament de litigii din România, precum și al grupului de lideri ai practicilor de litigii Deloitte Legal din Europa Centrala) subliniază faptul că departamentul număra peste 20 de avocați și este format din două divizii principale, de litigii fiscale (condusă de **Cristi Secrieru**, *Partener, Reff & Asociații | Deloitte Legal România*) și de dispute civile și administrative (condusă de **Mihnea Galgotiu-Sararu**, *Senior Managing Associate, Reff & Asociații | Deloitte Legal România*).

În cadrul acestor divizii funcționează mai multe celule de avocați litiganti, conduse de **Luiza Ionescu-Donoiu**, *Senior Managing Associate*, **Bogdan Marculeț**, *Managing Associate*, și **Adelina Șomoiaș**, *Managing Associate, Reff & Asociații | Deloitte Legal România*.

„De asemenea, echipa noastră de litigii include și biroul local al Reff & Asociații din Cluj-Napoca, care operează sub coordonarea Olgutei Lazar. Ne bucură că, după o perioadă lungă de creșteri sustinute ale echipei noastre de litigii, am atins un nivel de consolidare care ne permite să prestăm servicii de soluționare a disputelor la cel mai înalt nivel. În afara unor angajări efectuate la începutul anului, nu am avut nicio modificare de efectiv”, a precizat **Andreea Artenie**.